

FLAMÉNSKA GÅRDEN, BORÅS

FLAMÉNSKA GÅRDEN

har fått sitt namn efter vinhandlare N W Flamén, som 1873 förvärvade fastigheten efter grosshandlare Claes Bergendahl, vilken avlidit året innan. Gårdens byggherre var dock färgerifabrikören Johan Peter Pomp. Byggnaden stod färdig omkr. 1831 och bildade tillsammans med en äldre tvåvåningsbyggnad ("Lillegården") mot Viskan en för den tidens större stadsgårdar karaktäristisk slutna fyrkant inrymmande förutom bostäder, magasin, stall, brygghus, hästmangel etc.

De förnämsta bostadsutrymmena var då inrymda i den norra utmed Österlånggatan liggande längan. År 1888 lät emellertid Flamén bygga om den norra fasaden mot Södra torget, som då erhöll sin nuv. symmetriska utformning och betonades som huvudfasad.

Flamén avled 1905. Gården ärvdes av hans döttrar Thyra och Lydia vilka bebodde gården ända till 1964, då Thyra Flamén avled 86 år gammal. Fastigheten hade året innan förvärvats av Borås kommun.

Under 60-talet företogs en byggnadshistorisk undersökning av fastigheten. Man kunde bl.a. konstatera att åtskilligt av den ursprungliga, fasta inredningen från 1800-talet fanns kvar. I slutet av decenniet beslöts att Flaménska gården skulle bevaras för framtiden, och under de följande åren genomgick den en omfattande renovering. En särskild möbleringskommitté tillsattes för att ge rummen mot Södra torget — den nuv. representationsvåningen — en så tidstrogen inredning som möjligt.

Från den kullerstensbelagda gårdsplanen når man via ett trapphus i norra längan de båda bostadsvåningarna, den t.v. representationsvåningen. Trapphuset är dekorerat med några oljemålningar på väv föreställande bl.a. Stora Sundby slott i Södermanland samt enligt tradition fabrikör Pompes lusthus i stadsparken.

Entrérummet, som tidigare benämndes förmaket får sin karaktär av de handtryckta, franska bildtapperna från 1830-talet (dep. från Borås museum). De har haft sin ursprungliga plats i Berghem i Mark.

Den lösa inredningen har huvudsakligen tillkommit genom donationer av bl.a. framlidna doktor Elna Bengtsson och syskonen John och Magdalena Byttner. Bland möblerna kan nämnas några gustavianska stolar och en empiremöbel i förmaket och i rummet närmast väster därom (f.d. matsalen) en rokokobyrå från omkr. 1760. I hörnrummet längst i väster mot Viskan ("Byttnerska rummet") inryms en del av den stora byttnerska porslinsinsamlingen omfattande Sèvrespjäser från 1860-talet. Våningens ljuskronor kan dateras till tidigt 1800-tal och har deponerats av Borås museum. Rummens tapeter utgörs av nytryck efter gamla 1800-talsmönster.

Flaménska gården, som även inrymmer Borås och Sjuhäradsbygdens konstförenings galleri ("Flaménska galleriet") är i dag praktiskt taget den enda exponenten för den typ av borgargårdar, som uppfördes efter de förödande stadsbränderna under 1820-talet och som i så hög grad kom att präglade Borås byggnadsbestånd under förra seklet.

Utan tvekan utgör de ännu kvarstående 1800-talsgårdarna (Flaménska, Utfallska, Strömqvistska) kring Södra torget tillsammans med den gamla teaterbyggnaden på andra sidan Viskan ett ytterst värdefullt inslag i stadsmiljön, som vi har all anledning att glädjas åt.

Hans Kruse